

Kako su nam ukrali Prvi maj: Pitali smo umirovljenike kako su prije slavili praznik rada

piše: Josip Mihaljević

Međunarodni praznik rada ima vrlo duboku i zanimljivu prošlost. Prije oko 130 godina u Chicagu/Čikagu radnici su se pobunili protiv nehumanih uvjeta rada: prljavih tvornica, radnog vremena od 16 sati, čestih nesreća na poslu, nedovoljne plaće i brojnih drugih problema. Neki su i danas prisutni. Danas malo tko priča o radničkim pravima, a cijeli praznik se sveo na jedenje graha i/ili roštilja na nekoj livadi.

Vijest o revoluciji u Chicagu brzo se proširila. Uvedeno je osmosatno radno vrijeme, tvornice su postale sigurnije i porasle su plaće.

Povijest međunarodnog praznika rada u Hrvatskoj također je krvava. Davne 1920. godine, 1. svibnja u Puli je ubijeno sedam, a ranjeno 126 radnika. Cijeli prosvjed ugušila je tadašnja vojska, koja je počela

pucati po demonstrantima. U čitavoj Istri, u znak podrške radnicima, počeo je generalni štrajk.

U Jugoslaviji je Prvi maj bio jedan od najomiljenijih

Nakon Drugog svjetskog rata u bivšoj Jugoslaviji Prvi je maj postao državni praznik. Tog su se dana slavila radnička prava.

U tom vremenu puno se radilo i mnogo toga se izgradilo. Većina ljudi je imala posao, a Prvi maj je, uz Novu godinu i Dan Republike bio jedan od omiljenih praznika. Noć prije bi se izašlo negdje u prirodu na tzv. „uranak“, gdje bi ljudi uz logorsku vatru proveli cijelu noć. Sljedeći dan bi se okupili u većem broju, družile su se cijele obitelji, prijatelji i kolege. Okrenuo bi se janjac, pekli bi se ćevapi i pila bi se dobro ohlađena rakija. Mladi koji su dolazili autima, otvorili bi sva vrata i palili glazbu. Mnogi će se sigurno s dozom nostalgije sjetiti nekih proslava Prvog maja koje su im ostale u lijepom sjećanju.

Kada je Prvi maj pao na utorak ili četvrtak, „spojio“ bi se s vikendom, a radnicima je bio omogućen pravi mali godišnji odmor. Firme su plaćale putovanje svojim zaposlenicima pa se s time razvila tradicija prvomajskih putovanja.

Borba za radnička prava pala u drugi plan

„Krajem devedesetih dobili smo ovu *novu* verziju Prvog maja gdje je glavni fokus stavljen na uživanje, a radnička prava su pala u drugi plan. Kad smo radili, uvijek smo išli na izlete s firmom. Firma je bila dobrostojeća, išli smo na more“, kaže Milka (78). „Sada su mnoge tvornice upropaštene i radnici su otpušteni. U Hrvatskoj ima ogroman broj nezaposlenih ljudi, a „praznik rada“ im samo otvara rane. Što bi radnici danas trebali slaviti? Propast svojih firmi? Današnje proslave nisu realistične jer građani vide da je praznik rada nešto što je teško slaviti kada im taj isti rad ne pomaže da prehrane sebe i svoje obitelji.“

Izvor: <https://www.mirovina.hr/novosti/nam-ukrali-prvi-maj-pitali-smo-umirovljenike-slavili-praznik-rada/>, 21.1.2024., skraćeno i adaptirano

1	Čime čikaški radnici nisu bili zadovoljni na poslu? (<u>Navedite 1 primjer.</u>)	radnim vremenom
2	Kako se u Čikagu reagiralo na prosvjede? (<u>Navedite 1 primjer.</u>)	
3	Kako su Istrijani pokazali svoju solidarnost s posloprimcima?	
4	Koje su blagdane - osim Prvog maja - ljudi jako rado slavili? (<u>Navedite 1 primjer.</u>)	
5	Što su ljudi voljeli jesti Prvog maja? (<u>Navedite 1 primjer.</u>)	
6	Tko je financijski podupirao kratke odmore oko Prvog maja?	
7	Zašto Milka misli da Prvi maj više nije vrijedan slavlja?	

Rješenje:

1	Čime čikaški radnici nisu bili zadovoljni na poslu? (<u>Navedite 1 primjer.</u>)	tvornice su bile prljave / radnim vremenom / bilo je previše nesreća / (nedovoljnom) plaćom
2	Kako se u Čikagu reagiralo na prosvjede? (<u>Navedite 1 primjer.</u>)	skraćeno je radno vrijeme / skratili su radno vrijeme / tvornice su postale sigurnije / porasle su plaće /
3	Kako su Istrijani pokazali svoju solidarnost s posloprimcima?	štrajkali su / počeli su generalni štrajk
4	Koje su blagdane - osim Prvog maja - ljudi jako rado slavili? (<u>Navedite 1 primjer.</u>)	Novu godinu / Dan Republike
5	Što su ljudi voljeli jesti Prvog maja? (<u>Navedite 1 primjer.</u>)	janjetinu / ćevape / ćevapčiće
6	Tko je financijski podupirao kratke odmore oko Prvog maja?	firme / tvrtke / poslodavci
7	Zašto Milka misli da Prvi maj više nije vrijedan slavlja?	ima puno nezaposlenih / ljudi nemaju posla / firme/tvrtke su upropaštene / proslave nisu realistične / praznik otvara rane